

Asia: VN/2062/2020

Lukiodyplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatke

h) korkeakoulun opetushenkilöstön roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodyplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Pelkkä lukiodyplominen suorittamismäärä ei anna koko kuvaa kyseisen aineen lukiokurssien järjestämisestä eikä niiden tarpeellisuudesta. Kotitalouden lukiodyplomien suorittamisen haasteena vuosikymmenten ajan on ollut riittävän määrän diplomiin vaadittavien kurssien tarjoamisessa. Oppilaan on ollut vaikea saada kaikkia diplomin vaatimia kursseja suoritettua. Sen sijaan yksittäisiä kotitalouden lukiokursseja toteutuu paljonkin. Ne ovat pidettyjä, ne koetaan hyödyllisiksi ja ovat kiinteästi osa lukion opetussuunnitelmaa. Lukion kotitalouden kursseilla on myös tärkeä tehtävä lukiolaisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Diplomien suorittaminen sen sijaan ei ole ollut useinkaan oppilaan näkökulmasta ole ollut motivoivaa, sillä diplomien hyödynnettävyys jatko-opinoissa on ollut lähes olematon.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodyplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodyplomien kehittämisen esteenä on ollut näkökulma, että ne eivät ole kaikkien oppilaiden saavutettavissa ja näin oppilaat joutuvat eriarvoiseen asemaan. Selvityksessä kuitenkin tuotiin esiin, kuinka lukiot ovat voineet ja voivat esimerkiksi taidon opetustilojen osalta tehdä yhteistyötä niin

yläkoulun kuin vapaan sivistystyön kanssa. Virtuaalinen opetus on avannut aivan uusia mahdollisuuksia diplomien saavutettavuuteen.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomin kehittämisessä arvioinnin kehittäminen keskeinen osa-alue ja se tulee tehdä yhteistyössä yliopistojen ko. tiedealan kanssa.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kaikkia lukiodiplomeja tulee kehittää niin, että niistä jokainen voi (oppilaan niin valitessa) olla osa yo-tutkintoa.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Diplomit tulee olla hyödynnettäviä korkeakouluvalinnoissa. Nykyinen kasvatustieteen yhteinen valintajärjestelmä palvelee huonosti kotitalousopettajien valinnan näkökulmasta. Sen sijaan kotitalouden lukiodiplomin suorittaneella oppilaalla on realistinen käsitys kotitalousalasta ja omista uravaihtoehdoistaan.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammassa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Diplomien suorittaminen on perusteltua taito- ja taideaineissa, joissa taidon kehittymisen ja saavuttamisen näyttöä ei voi toteuttaa eikä arvioida perinteisissä ylioppilaskirjoituksissa.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomijärjestelmää tulee kehittää ja syventää sekä liittää vahvasti osaksi lukio-opetusta.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetushallitus vahvassa yhteistyössä kehittäjälukioverkoston ja yliopistojen tiedealojen kanssa.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) - asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vapaaehtoisuus jättää vastuun yksittäisen lukiokoulutuksen järjestäjän harteille, mikä todennäköisesti luo erilaisia (eriarvoistavia?) käytäntöjä diplomien suorittamiseen.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kotitalouden kehittäjälukioverkosto tulee luoda niistä lukioista, joissa on perinteisesti tarjottu kotitalouden lukiokursseja ja joissa on jo paljon kokemusta kotitalouden lukio-opetuksesta.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Erittäin hyvä ratkaisu diplomien saavutettavuuteen, mutta tässä tulee olla mukana kaikki lukiodiplomit.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Yliopiston ko. tiedealan tulee olla keskeinen tekijä kehittämistyössä. Näin varmistuu yhtenäinen taitopolku lukio-opinnoista yliopistoon.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kyllä, mikäli yliopiston tiedealat ovat aktiivisesti mukana kehittämistyössä.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kotitalouden lukiodiplomia ei voi korvata yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla, koska kotitalousopetuksen kuluttaja- ja kestävyystaidot antavat valmiuksia kotitalouksien arjen osaamiseen (oikos). Yrittäjyys- ja työelämätaidot sen sijaan antavat valmiuksia toimia yksityisyrittäjänä ja palkansaajana yhteiskunnassa (polis). On hyvin lyhytnäköistä poistaa sellainen lukiodiplomi, jonka keskeisenä tavoitteena on 1.5 -asteen elämäntavan tavoittaminen ja täten ilmastonmuutokseen vastaaminen arjen toiminnassa. Kotitalousosaaminen vahvistaa myös nuorten talousosaamista, erityisesti yksityistalouden vahvistamisen kautta. Nuorten talousosaamisen (mm. maksuhäiriömerkintöjen vähentäminen) on ollut 2020 Suomen Pankin yksi keskeinen tavoite. Pankki julkaisi tämä vuoden tammikuussa ehdotuksen: ”2021 Visio: Suomalaisten talousosaaminen maailman parasta vuonna 2030”. Koronapandemia on tehnyt talous- ja kestävyysosaaminen entistä tärkeämmäksi. Yrittäjyyskasvatus ja työelämän osaaminen eivät ole vaihtoehtoja kotitalous- ja kuluttajaosaamiselle. Yrittäjyys liittyy laaja-alaisen osaamisen alueelle ja linkittyy kaikkiin taito- ja taideaineisiin luontevasti. Se voi olla yhtenä teemana lukiodiplomissa ja toimia oppiainerajat ylittävänä teemana taito- ja taideaineiden yhteisissä projekteissa. Yrittäjyys ei voi korvata yhden oppiaineen, kotitalouden lukiodiplomia.

Kotitalouden lukiodiplomia ei voi poistaa suoritettavista diplomeista. Kotitalouden lukiodiplomin suorittamismahdollisuus kaikissa Suomen lukioissa tulee tehdä aidosti mahdolliseksi, koska:

1. Kotitalous monialaisena oppiaineena on integroiva ja oppimista eheyttävä oppiaine. Lukion yhteisten teemaopintojen suunnittelussa kotitalous linkittyy luontevasti monien eri oppiaineiden kanssa muodostaen oppilaan kannalta ehyitä oppimiskokonaisuuksia, joilla on selkeä yhteys lukiolaisen arkielämäään. Kotitalousopettaja on jo olemassa oleva resurssi näiden kokonaisuuksien toteuttamisessa.

2. Kotitalous on taito- ja taideaine, jossa opitaan yhteistyötä, tasa-arvoa, kuluttajana ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä toimimista sekä ympäristön huomioimista ja eettisten kulutusvalintojen tekemistä.

3. Kotitalouden aineenopettajat suorittavat 120 op:n aineopinnot ja he ovat päteviä opettamaan oppiaineen sisältöjä lukioissa. Kotitalousopettaja on jo olemassa oleva resurssi.

4. Lukiokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueet 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen linkittyvät saumattomasti kotitalousopetuksen eri oppisisältöihin (ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri, asuminen ja yhdessä eläminen sekä kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa).

Kotitalouden lukiodiplomin sisältöä tulee uudistaa tarkastelemalla monipuolisesti arjen toimintojen kestävyttä ottaen huomioon kaikki kestävän kehityksen osa-alueet ja laajentamalla ja syventämällä kasvatuksen näkökulmaa.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe.

Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomit ovat vain taito- ja taideaineiden osaamisen näyttöjä.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

-

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

3) En osaa sanoa

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Kaikissa lukiodiplomeissa, myös kotitaloudessa, tulee luoda kansallinen rakenne etä- ja virtuaaliopetuksen varaan pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien osalta.

Hille Janhonen-Abuquah
Kotitaloustieteen ja -opetuksen dosentti, Kotitalousopettajan opintosuunta;
Helsingin yliopisto